СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 203. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 1-го вересня 1938. No. 203. Jersey City, N. J., Thursday, September 1, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРАВИБОРИ ВИПАДАЮТЬ НЕКОРИСНО ДЛЯ "НОВОГО РОЗДІЛУ"

КОЛОМБІЯ (Савт Каролайна). — У правиборах, що відбулись у вівторок, дістав Олин Джанстон, кандидат на номінацію Демократичної Партії на становище сенатора в конгресі, менше голосів, ніж Елисон Смит, проти котрого виразно заявився президент Рузвелт.

САН ФРАНСІСКО (Каліфорнія).—Сенатор Вилйем МекАду дістав у вівторкових правиборах менше голосів від свого противника Давнія. Президент Рузвелт заявився за кандидатуру МекАду.

ВЖИВАЮТЬ ЗАКИДУ КОМУНІЗМУ ПРОТИ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНГТОН. — Кампанія за вибір сенатора зо стейту Меріленд дійшла до того, що виборчий управитель сенатора Тайдингза помістив у 80 тижневиках Меріленду виборче оголошення, в котрім закликує громадян боронити своїх конституційних прав, загрожених, мовляв, федеральним урядом, Комітетом Промислової Організації й комуністами.

Коли президентові Рузвелтові показали це оголошення, президент сказав, що це трагічна річ, коли люди послугуються у виборах такими гістеричними засобами.

ДАЄС ДОМАГАЄТЬСЯ ДЕПОРТАЦІЇ КОМУНІСТА.

ВАШИНГТОН. — Конгресмен Даєс, голова конгресового комітету для розсліду неамериканських акцій, зажадав від департаменту праці депортації Гарія Бриджеса, лідера портових робітників на побережжі Тихого океану, бо, мовляв, він є проти президента Злучених Держав і опирається насильно урядові.

Френсис Перкинс, секретарка праці в кабінеті Рузвелта, відповіла Даєсові в листі, повнім терпких дотинків, що Даєс своїм домаганням виходить поза права конгресмена, бо вмішується в адміністраційну справу, та що департамент праці не може рішитися депортувати людей проти рішення судів.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ДОМАГАЄТЬСЯ РОЗСЛІДУ МАЙНЕРСЬКОЇ ЮНІЇ.

АТЛАНТИК СИТІ (Ню Джерзі). Виконний Комітет Американської Федерації Праці постановив на своїх зборах зажадати конгресового розсліду майнерської юнії, Юнайтид Майн Воркерс, бо, мовляв, ця юнія розвела при помочі федеральних і стейтових урядників терор проти Американської Федерації Праці.

БУВШИЙ ЛІДЕР ТАМЕНІ ГОЛУ ПРОКУРАТОРСЬКИМ СВІДКОМ ПРОТИ РЕКЕТІРСТВ.

НЮ ЙОРК. — Джан Ф. Кері, що був лідером Демократичної Партії в повіті Ню Йорк у роках 1905—1934, заявився як свідок на розправі проти Джеймса Гайнса, окружного лідера Тамані Голу, обвинуваченого за льотерійне рекетірство, і в своїх зізнаннях розкрив, у який спосіб Гайнс і інші окружні лідери Демократичної Партії в Ню Йорку манипулювали міською поліцією в користь рекетірств. Свідок зізнав, що на домагання таких окружних лідерів начальник поліції, котрим тоді був Джеймс Болен, без найменшого доказу переносив поліцаїв, які показалися невигідними для рекетірів.

ЗЕМЛЕТРУС НАВІСТИВ ЛОС АНДЖЕЛЕС.

ЛОС АНДЖЕЛЕС (Каліфорнія). — У вівторок коло 7:21 вечором навістило це місто сильне потрясення землі.

Земля трясляся на боки, а саме з заходу на схід. Землетрус тривав кілька секунд і дався найсильніше відчути в долішній частині цього міста й на побережжі океану. Шкоди не було.

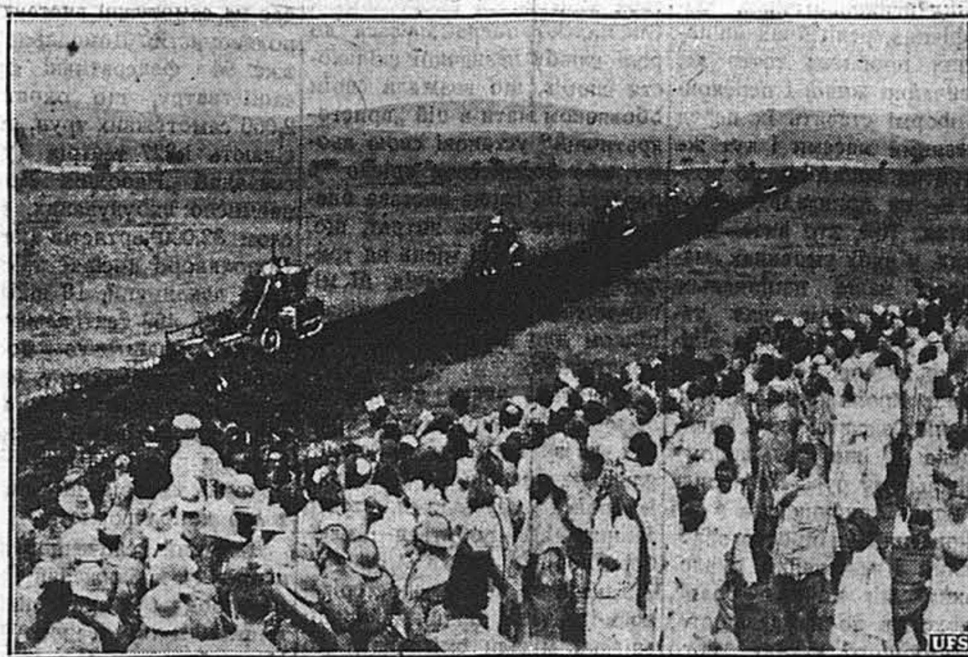
ПОМЕР ЗНАВЕЦЬ КОСМЕТИКИ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС. — Тут помер Макс Фактор, фабрикант косметики. З походження російський жид, він зробив великий маєток на доставі косметики для фільмових зірок. Він мав цілу менажерію кріликів і морських свинок, на котрих пробував ново придумані олії, вживані при виробі косметичних засобів.

ОПОВІДАЮТЬ У СУДІ, ЯК ЇХ „ПЕКЛИ" У ВЯЗНИЦІ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ (Па.). — Два вязні, що самі дізнали кари „печення" в місцевій повітовій вязниці, розповіли в суді про цю пригоду, що коштувала життя чотирьох інших вязнів, а інших довели до гарячки або непритомності.

По переслуханні цих свідків суд зарядив задержати вязничних сторожів Франсиза Смита й Алфреда Брова як обвинувачених за спричинення смерти чотирьох людей. Ці два сторожі мабуть пустили пару в радіятори на коридорах коло одиночних келій, у котрих були поміщені провідники голодового страйку.

ЗАОРЮЮТЬ ЕТІОПІЮ.

Здобувши Етіопію військом, італійці почали заорювати край моторовими плугами. Здивовані етіопці приглядаються до тракторів у Гарарі.

СУД ЗА ЗАМАХ НА АМЕРИКАНСЬКОГО ГУБЕРНАТОРА.

У понеділок почався в Сан Хвані, Пуерто Ріко, процес проти Е. Ескобара, першого з групи пуерто-ріканських націоналістів, обвинуваченних за те, що вони, змовившися вбити підчас свята 40-ліття американської окупації американського губернатора Виншипа, вбили Люіса Ірізаберія.

ГИНУТЬ ЧАСОПИСИ ЧЕРЕЗ ДИКТАТУРУ.

В Панамі закрилася найголовніша газета, щоденник Ель Сальвадор, подаючи за причину економічні трудноці. Упадок цієї газети розкрив важкий стан преси в краях Америки, в котрих заведено диктатуру. Державна цензура унеможливлює існування газет, не звязаних з урядом.

300,000 БЕЗРОБІТНИХ НЕЗДІБНІ ДО ПРАЦІ ЧЕРЕЗ НЕДУГУ.

Розгляд стану здоровля населення краю, переведений Службою Публичного Здоровля у Вашингтоні, показав, що понад 300,000 безробітних не моглиб через недугу працювати навіть тоді, якби праця була.

ЗНАЙДЕНО 14 ЖЕРТВ ЯПОНСЬКОГО ОБСТРІЛУ ЛІТАКА.

З затопленого китайсько-американського літака, що його оноді обстрілювали японські воєнні літаки в Гонг Конгу, Китай, добуто 14 тіл убитих китайців.

ПІДВИЩЕННЯ НАГОРОДИ ЗА ВБИТТЯ ВОВКІВ.

З огляду на велике розмноження вовків у Північно-Західніх Територіях (Канада) і винищування ними звірят, що достарчають футер і мяса, домініяльний уряд рішив підвищити нагороду за їхнє вбиття. Дотепер нагорода за вбиття вовків виносила $5 від штуки. Від 1го жовтня 1938 нагорода за вбиття вовків у Північно-Західніх Територіях і Вуд Бофало Парк буде подвоєна і буде виносити за дорослого вовка $10, а за вовченя $5. За дорослого вовка вважається такого, що його шкіра від носа до кінчика хвоста мірить 30 цалів. Футра по назначенні звертається назад власникам.

ФРАНЦУЗЬКА ПРАЦЯ ДЛЯ ВІДБУДОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ РОСІЇ.

„Возрожденіе" з 12. 8. 38 доносить, що в Парижі існує „Товариство Друзів Національної Росії", до якого належать визначні політики, парляментарі і журналісти. Товариство випустило досі 3 брошури: „Отъ прошлаго къ будущему Россіи" А. А. Гулевича, „Россія и Франція" А. Лемері, „СССР и національная Россія" Шарля Легре. Завданням брошур є спростовувати брехні про Росію серед чужинців. До товариства належать здебільша праві французькі кола, вороги большевизму в Росії й у Франції та права московська еміґрація. Що в тих брошурах написано про Україну, не знати. Незадовго це товариство буде святкувати ювилеєй хрещення Руси.

(Українцям у Франції варто би ближче поцікавитись тою працею та подбати, щоб праця не велась на некористь України).

ПІЛЬНИЙ СТРАЖНИК ЗАСТРІЛИВ ПОМИЛКОВО ШОФЕРА.

У Завидовичах, повіт Городок під Львовом, власник двора Е. Завідовскі. приїхав у 23-тій годині разом зо своїм шофером автом на своє поле на контролю. Тут завважив їх пільний сторож, 36-літній М. Фурдаш. Він узяв їх за пільних злодіїв і велів їм станути. Коли вони не станули, Фурдаш засипав їх стрілами, що поцілили шофера Р. Гельма зо Львова та вбили його. Завідовскі ледве спасся втечею.

КОРОВА ОБОРОНИЛА ТЕЛЯТКО ПЕРЕД ВОВКАМИ.

У місцевості Кинлас в окрузі Брюс, в Онтеріо, прийшло недавно до страшної боротьби на життя і смерть між коровою і 8 лісовими вовками. Корова завзято й з нараженням свого життя боронила своє 2-денне телятко перед тічнею 8 вовків. Вкінці виття вовків, подібне до гавкання собак, спровадило на місце розпучливої боротьби двох чоловіків, які вистрілами з рушниць прогнали вовків і врятували корову й телятко.

МОСКОВСЬКА ЦЕРКВА ЗА ГРАНИЦЯМИ МОСКОВІЇ.

„Возрожденіе" з 12. 8. 38 подає, що собор православної московської церкви обеднує тепер 28 єпископів і 734 церкви (з них 84 каплиці) в Америці, Европі, Азії, Африці та в Австралії. Центром тої церкви є Карловичі в Сербії, де живе патріярх. Значну поміч має та церква від теперішнього німецького уряду.

АРТИЛЕРІЙНЕ СТРІЛЬНО РОЗІРВАЛО 13-ЛІТНЬОГО ХЛОПЦЯ В КУСНІ.

В Коломиї у ткальні Загера артилерійне стрільно розірвало 13-літнього хлопця Йозля Ленца, учня 7-мої кляси вселюдної школи. Хлопець приніс свому братові й теті, занятим у фабриці, снідання. Стрільно вживали робітники довший час як тягар для придержування прядива.

НЕ ДБАЮТЬ ЗА ФЛЬОТУ.

„Красний Флот" з 24. 7. 38 подає, що на учбовому кораблі „Комсомолець" (Балтійська фльота) на час практики курсантів шкіл є лиш один ключ до апарату Морзе і до того несправний. Курсанти скаржаться старшим, а ті відповідають, що треба командуванню дякувати, що і такий ключ дало, а то остались би без нічого. Ключів не можна ніде дістати.

(Це дуже характеристична замітка, бо вона вказує, як високо під технічним оглядом стоїть совєтська фльота та як працює совєтська індустрія).

ЧИСЛО МУРИНІВ У КАНАДІ.

Число муринів або нігрів у Канаді виносить під цю пору біля 20,000. Це число мало коли змінялось від початку бiжучого століття. 80 відсотків поданого вище числа муринів це вже канадійські уроженці. Більш як одна третина з цього числа живе в Новій Шкоції й походить від муринів з Джемейки, острова в Британських Західних Індіях, яких спроваджено до Канади в 1796 році. В Саскачевані живе їх небагато; у 1926 р. було їх усіх 347, а у 1936 — 410. Живуть вони там по кольоніях в Норт Бетлфорді і Лойдминстері.

СОВЄТИ ВИСТРІЛЯЛИ ВСІХ СВОЇХ АДМІРАЛІВ

МОСКВА. — Совєтський комісаріят воєнної фльоти перший раз отверто признався, що впродовж останніх пару місяців совєтська влада вистріляла всіх своїх адміралів. Між застріленими знаходяться: бувший командант совєтської воєнної фльоти, а також представник Совєтів на коронації англійського короля в 1937 р., адмірал Орлов; командант балтійської фльоти, адмірал Сівков; голова воєнної морської академії, адмірал Людри. Їх названо „зрадниками" і „фашистівськими шпигунами". Вони спинювали розбудову нападаючої совєтської фльоти, а обмежувалися до оборонної, говорить урядовий комунікат. Крім згаданих розсліллено ще таких адміралів: Вікторова, що теж був командантом совєтської фльоти по Орлову; Муклевича, Кожанова, Кірієва, Дішенова, Кадацького, і професорів воєнної академії: Жервого і Петрова. Тепер Совєти не мають ані одного вищого офіцира з минулого року, що займав би вище становище в совєтській воєнній фльоті.

СКРИТЕ ЗАМОРДУВАННЯ СЕКРЕТАРЯ ТРОЦЬКОГО.

ПАРИЖ. — Недавно тому зник був у загадковий спосіб секретар Л. Троцького, Рудольф Климент. Троцький твердив, що його скрито замордувало або схопило ГПУ. Та на це не було доказів. Тепер виловлено в ріці Секвані, в Парижі, трупа якогось обезголовленого і без ніг чоловіка. Пізніше виловлено теж голову. Слідство показало, що це труп зниклого колись Рудольфа Климента.

ДУХОВА МОБІЛІЗАЦІЯ АНГЛІЇ.

ЛОНДОН. — Ціла Англія впродовж останнього тижня переходила духову мобілізацію. Всі часописи одноголосно стверджували, що вразі потреби Англія піде до війни, й натякали, що тою „потребою" буде те, коли німці нападуть на Чехословаччину. Рівночасно з тим кабінет міністрів мав надзвичайне засідання, на якому уповажнив свого амбасадора до Берліну, Гендерсона, щоб, вернувшись до Німеччини, усно остеріг німців. Премієр Чемберлейн удався до замку короля, щоб там особисто йому представити положення.

НІМЕЧЧИНА ЛЮТИТЬСЯ НА АНГЛІЮ.

БЕРЛІН. — Ціла німецька преса висказує гостру критику поступовання Англії і твердить, що вона своїми драматичними рухами, що дуже нагадують передвоєнні хвилі з 1914 року, тільки роздмухує воєнне полумя. Рівночасно з тим німецька преса атакує чехів за те, що вони в жорстокий спосіб поводяться з судетськими німцями.

НЕВИРАЗНЕ СТАНОВИЩЕ ІТАЛІЇ.

РИМ. — Італійський уряд заховується в тому напруженні спокійно і ні одним словом не зраджується, в котрий бік задумує йти Італія на випадок війни. В поважних колах кружляє така чутка, що Мусоліні остеріг Гітлера, що на випадок війни за судетських німців Німеччина не може числити на Італію. Подібну осторогу вислала була Італія в 1914 році Австрії і Німеччині, з якими вона нібито була в союзі.

НАСТРОЇ В ПРАЗІ.

ПРАГА. — В той час, коли Англія демонструє свою готовість піти у війну, її представник, лорд Ронсімен, докладає всіх зусиль, щоб таки довести між судетськими німцями і чехословацьким урядом до порозуміння. Уряд згодився вже переорганізувати Чехословаччину на кантональній засаді, в якій усі національні меншини дістали би повну самоуправу. Та це не задоволяє судетських німців. Всеж таки є надія, що під напором сили вони згодяться на це. Але крім того пляну кружляє ще інший: правдоподібно Гітлер в останнім моменті зажадає, щоб судетських німців прилучити мирним шляхом до Німеччини, а тоді Німеччина раз на все загарантує Чехословаччині повну самостійність. Не виключене, що Англія піддержалаб цей плян, щоб за всяку ціну не допустити до війни.

ФРАНЦІЯ ГОТОВА ДО ВІЙНИ.

ПАРИЖ. — На засіданні кабінету міністрів ще раз потверджено, що Франція готова до війни, і коли Німеччина заатакувала Чехословаччину, Франція піде їй на поміч. Рівночасно з тим Франція переводить на німецьким і швайцарськім пограниччі великі воєнні маневри та укріпляє деякі місця. Сорок-годинний тиждень праці в Франції остаточно занехано, а то тому, що тепер потрібно для нації більшої продуктивної видатности.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

БУДЕ, ЧИ НЕ БУДЕ?

І знову світ нині переживає нову чергову крізу, одну з тих кріз, котрих він уже кілька пережив за останніх шість місяців. За кожною крізою перед Европою й перед цілим світом стає питання: Чи буде війна, чи не буде?

За можливість війни є нині багато більше даних, ніж їх було на передодні вибуху світової війни в 1914 році. У тому році в світі ніхто не толерував би був навіть одної десятини тих „провокацій", які толерується нині. Тут одна велика держава прибирає грізну поставу, змобілізувавши всю армію. Інша держава робить собі маневри напроти границі своїх ворогів. Ще інша держава заряджує концентрацію своєї фльоти на морю, на котрім вона завжди билася з фльотою іншої держави, нині з нею ворожої. Інші держави займають військами приграничні округи, що їх свого часу згодилися лишити без військових залог.

Уряди ріжних держав видно свідомі грізного положення. Відбуваються надзвичайні засідання міністерських кабінетів. Покликають дипльоматів на звіти. Висилають післанців. Роблять демонстраційні заяви. Запевняють себе взаємно про піддержку.

Таксамо поважно розглядають ситуацію капіталістичні кола. По европейських столицях хитаються біржеві курси. За ними й американська біржа проявляє сильне зденервування. Викидають на ринок величезну масу акцій, через що їх курс паде. Зате з Европи йде живий попит за долярами, який усе зявляється, коли з Европи йдуть до Америки замовлення на американські вироби. Які це можуть бути замовлення в нинішніх часах завзятих зусиль кожної просто держави до економічної самовистарчальности, не трудно догадатися.

А всетаки, не зважаючи на ці всі признаки вижидання скорого вибуху війни, багато людей сподіваються, що й цю нову крізу світ переживе без війни. Вже це одно, що від останнього березня досі були три такі крізи, дає їм надію, що й цим разом з великої хмари впаде малий дощ. Зрештою, як одні держави роблять усе можливе, щоб викликати війну, інші держави, як Англія, роблять усе можливе, щоб війні запобігти. До цього вони ще мають досвід останньої світової війни, коли власне Англія могла була запобігти всесвітньому пожарові, якби вона була вчас виступила з рішучою заявою проти війни. Такі власне рішучі заяви тепер Англія складає.

Одначе й ці заяви ще можуть війні не запобігти. Поперше, тому, що в нинішньому світі заяви без учинку, чи пак справжнього бажання поперти слово ділом, не багато значать. Подруге, справами деяких держав керують не люди, котрих заяви можуть спамятати, а фанатики, котрих чужі заяви ще більше розпалюють до протиакції. Потрете, тому, що саме вже довге тривання кріз мучить людей нервово до того, що вони бажають звільнення від напруження, навіть хочби цим звільненням було нове напруження, за старою засадою: хай буде й щось гірше, аби інше.

ТЕАТР ДЛЯ НАРОДУ

(З мого римського щоденника).

Зпосеред численних кріз, що їх переходить наш дійсно критичний вік, кріза театру взагалі і кріза опери зокрема вже довший час притягає до себе увагу дослідників культурного життя. Бо театр — цеж справді одна з найважніших ділянок культурної діяльности, один з наймогутніших засобів для виховання мас. Маса не здатна просиджувати над книжками для студій складних психологічних, фільософічних, релігійних чи політичних проблем; театр же в незвичайно живій і переконливій формі ставить їх перед величезними масами і тут же їх у той чи інший спосіб розвязує — на прикладах живого життя. Той, хто знає, наприклад, у яких умовинах знаходилося наше національне життя під царатом, знає також, яку величезну ролю відіграв український театр і його корифеї: Кропивницький, Садовський, Саксаганський, Заньковецька й інші в нашому національному русі. Це колись була єдина трибуна, що з неї змосковщений чи просто збайдужнілий і приспаний „малоросіянин" міг почути голос, що доходив до найдальшого, найпотаємнішого кутика його захололого серця і нераз надихував його новим теплом.

Колиж до слова прилучалася ще й музика, або спів!...

В минулому столітті ніхто, здається, не зазнавав такої слави й таких тріюмфів, як великі співаки: Карузо, Батістіні, Томаньо, Фіґнер, Каміонський, Шаляпін... Перед війною в Києві, коли до опери приїздив хтось із славних співаків, черга за квитками формувалася вже напередодні; були такі, що простоювали в тій черзі цілу ніч, щоб тільки отримати квиток на виставу. Коли артисти виходили з театру, студенти університету випрягали коні і впрягалися самі до повозу.

І, зрештою, це траплялося не тільки в Києві. І не тільки в Україні, де завжди кохалися в музиці та співах. Те саме відбувалось і в Росії і в західній Европі.

Але ті часи давно минулися... Театри почали скаржитися на крізу. Нема глядачів, нема грошей, нема навіть відповідного репертуару, що міг би зацікавити сучасні народні маси.

Замісць заповнювати, як колись, театральні салі, народні маси заливають морем голов кінематографи та стадіони. Слава та тріюмфи колишніх співаків перейшли поволі на кінематографічних зірок та чемпіонів боксу.

Театр відірвався від маси, переходив крізу, що для багатьох видавалася смертельною. Спеціяльно опера звелася до ролі клюбу незначної скількости снобів, що вважали своїм обовязком мати в цій „аристократичній" установі свою ложу, або бодай своє крісло в партері. Бо гарна вистава опери вимагає таких витрат, що, при обмеженості місць на три-чотири тисячі глядачів, ці місця мусіли продавати по цінах, цілком для народніх мас неприступних.

Наскільки знаю, це явище світового розміру. В усіх країнах, де за театром, а спеціяльно за оперою, не стає уряд із своїми субвенціями, театр заникає, або робиться „клюбом снобів".

Таке саме явище спостерігалось і в Італії, звідки найкращі співаки мусіли еміґрувати до Америки, бо не знаходили в батьківщині театрів, що давали їм відповідний рівень життя. А в Америці всі вони скупчувалися в одній тільки метрополітанській опері, одинокій на цілу величезну північну Америку!

Італійський фашизм старався все знайти спосіб наблизити театр до народу, і то тим більше, що не фільма, а театр плекає національні форми життя й витворює в спільному напнятті душ почуття духової едности. Тому фашизм старається створити такі умовини, що при них не булаб страшна для театру конкуренція кінематографу, чи стадіону. Зрештою, щодо цього останнього, то його ролю зпочатку перебільшено, бо спортові вправи відбуваються не в тих годинах, коли йдеться до театру. Щож до кінематографу, то тут відограє ролю в першу чергу загальна приступність цін кінематографу, а подруге те, що кінематограф не вимагає особливих убрань; до нього можна йти так, як сидиш, цебто в звичайному робітничому костюмі, чи в плащі, — до театру треба вбиратися, треба спеціяльно готуватися...

Приймаючи на увагу ці психольогічні мотиви, фашистівський уряд проголосив театральні суботи: всі театри в суботи мають давати народні вистави, що відріжняються від інших тільки ціною та хіба складом глядачів: на них можуть купувати квитки тільки робітники (фізичні чи інтелігентні однаково), записані в загально - національній організації „Дополяворо" („Дополяворо" означає дослівно: „Пісня праці").

Театральні суботи мали величезний успіх: досить було зниження цін та створення відповідної атмосфери, щоб театри в ці дні були вщерть переповнені. Виявилося, що конкуренція кінематографу не така страшна. „Дополяворо" пішло далі: зорганізувало так звані „Вози Теспі", — один для прози, другий для опери, що літом обїздить усю Італію, не минаючи й найдальших кутків, де нарід ніколи не бачив театру, і даючи вистави з першорядними силами, — досить вказати, що навіть такий тенор світової слави, як Джілі, бере участь у виставах „Возів Теспі", що посідають наймодерніше й найдосконаліше з технічного боку уладження, якому можуть позаздрити й великі сталі театри. За сім років існування оперового „Возу Теспі", цебто від 1930 по 1937 рік, відбулося 621 вистав 18 опер у 400 різних місцевостях, що з них 125 ніколи не бачили справжньої оперової вистави, а 180 навіть не знали, що таке опера взагалі.

Паралельно з тим „Дополяворо" плекає в самому народі активну любов до театру, заохочуючи самотужні вистави. І в цьому відношенні воно осягло також дуже великий успіх: у 1936 році, наприклад, відбулося в Італії 60,000 вистав, і на них були присутні 18 мільйонів глядачів. З них рівно третина, цебто 20,000 вистав і шість мільонів глядачів припадає на самотужні вистави дополявористів. Дополяворо має вже 94 федеративні організації театру, що охоплюють 2,066 самотужних труп, які посідають 1,227 театрів (у нас сказалиб „Народніх Домів") навмисно вибудуваних, з числом 32,000 артистів-аматорів. Дополяворо посідає також 45 шкіл деклямації, 10 шкіл сценографії, 469 театральних бібліотек, влаштовує постійно курси з історії театру, музики, костюму, танців і т. д. і має навіть спеціяльну комісію для читання театральних творів молодих авторів, що виходять з лав дополявористів.

Дальший величезний крок у напрямку наближення театру до народу був зроблений з утворенням так званого Театру Мас, або вірніше — Театру для Мас. Рівно 25 років тому, в липні 1913 р., в славнозвісному амфітеатрі Верони — найбільш зацілілому з усіх старих римських амфітеатрів, — виставлено оперу „Аїду". Треба признати, що фаховці музики поставилися були до цієї спроби дуже скептично: здавалося їм, що опера вимагає спеціяльної акустики, якої вистава на відкритому повітрі дати не може. А тимчасом успіх опери був незвичайний. Більш як двацятьтисячна маса слухачів була захоплена і виявляла своє захоплення в безконечних оваціях. Від того часу, поминаючи контролітню перерву внаслідок великої війни, у Вероні, на так званій Арені, відбувається щороку літній сезон опери, що приваблює слухачів з цілого світу і дає що вечора справжню насолоду багатотисячній масі.

Дня 10. серпня ц. р. я сам мав щастя бути присутнім на виставі опери „Фаворіта" Доніцеттія в незабутньому виконанні таких артистів, як Маліперо, цього нового італійського Джілі, Ебі Стеняні, найкращого світового меццо сопрана, та Пазеро, прегарного баса. Мушу сказати, що ніяка опера, крім „Норми" Белліні у виконанні тої самої Ебі Стеняні й того самого баса Пазеро, не зробила на мене такого вражіння, як оця вистава „Фаворіта" на веронській Арені, що містила того вечора, на своїх 45 східцях, що круто підносяться від партеру в еліптичному закруті, 22,000 захоплених слухачів. Наступного дня я слухав „Тангайзера" Вагнера, але захоплення цього разу було далеко менше, бо насолоду псувала гортанна школа двох співаків, запрошених з Німеччини.

За прикладом Верони пішли Рим, Мілян, Трієст, Неаполь... Вистави опери в Римі, в фантастичному оточенні руїн староримських терм Каракалі, збирають до себе що разу яких 20,000 народу. Тут сила вражіння ще побільшується внаслідок цілком казкових ефектів світла, поміж руїнами і деревами, що їх може дати тільки Рим із своїми тисячелітніми сценаріями. Я бачив тут Льогенгріна й Аїду. В цій останній приймало участь 1,000 самих статистів, на величезній сцені кружляли коні й верблюди. Вистава була казково-багата — і не дивно, бо театр, що збирає до себе 20,000 народу і має до того урядову підтримку, може дозволяти собі на витрати, що без них опера перестає бути оперою, і підупадає в порівнянні з кінематографом. Найдорожче місце в цій фантастичній опері коштує 18 лір, цебто менше від одного доляра. Найдешевше місце — дві ліри. Завтра, 15. серпня, літній сезон опери в Римі і по інших місцях закінчується, і Муссоліні видав наказ, щоб на цю останню виставу, всі місця без винятку продавали по дві ліри, щоб і найостанніший бідняк міг прийти і закоштувати духової розкоші.

Евген Онацький, Рим.

ВІСТІ З СССР

„Возрожденіе" з 12. 8. 38 подає такі вісті з СССР:

У звязку з утечею чекіста Люшкова до Японії розстріляно на Далекому Сході 20 вищих керівників краю, кілька десятків партійних та совєтських урядовців і виключено з комсомолу 2,000 членів. 20 розстріляних подають по назвищі; між ними є командарм 3 ранги, С. І. Западний, та начальник УНКВД в Приморю, Я. С. Визель.

На Кубані повстання. Столиця Краснодар у стані облоги. В боях досі згинуло 165 людей. До повстання довів голод та злочинства НКВД. Вбито кількох чекістів і комісара Бліндмана.

(Про голод свідчить також вістка газети „Молот", яку подано давніше про те, що збіжжя вигинуло від суховіїв і таке мале, що нема що молотити і збирати).

В Україні розвязано 32 місцеві партійні комітети, 242 сільради та 19 міськрад за контрреволюцію. Звільнено з праці 83 керівників місцевої адміністрації і 47 з них розстріляно.

На Далекий Схід вислано з Москви 3,000 чекістів для підкріплення духа далеко-східньої армії (зложеної, як відомо, в більшості з українців).

В районі міста Чіта застрілився камандир московської дивізії, Ступнин. Його викликали в Москву на переслухання в справі втіклого Люшкова.

В боях з японцями II. кавалерійський полк дістав був наказ спішитися і атакувати японців. Полк відмовився. За те розстріляно на місці командира полку.

В І. дивізії, що стоїть у Москві (тепер у літніх таборах під Москвою), збунтувався один полк. Вбито 2 старшин та побито 17 підстаршин, ревних комуністів, що їх прислали були до дивізії з НКВД для піднесення духа вояків. 400 вояків післано за те в карні табори.

В ЛВО в Петрозаводську вбито одного воєнного комісара. В місті Луга вбито 3 політруків моторизованої артилерії та секретаря партійного комітету. В Петергофі вбито комісара стрілецького полку. В Ленінграді викрито серед військових опозиційну організацію і за те розвязано 13 воєнних партійних комітетів. У Кронштадті ранено комісара дивізії кружляків, Ґольдберґа.

В Москві виробляють новий устав повітряного бою для літаків. Виявилося, що японці дуже легко підбивали артилерією совєтські літаки на Далекому Сході. Це викликало переполох у совєтських воєнних колах.

Совєти мають тепер 25 концентраційних таборів, у яких тримають коло 5 мільйонів політичних засланців.

Зприводу сутичок на Далекому Сході большевики влаштували величезну масу протестаційних мітинґів. Вони не поважилися проголосити мобілізацію народу та видати йому зброю в руки, бо знають, що перші стріли звернулисяб напевно не проти японців. З зовнішньої Монголії, що стоїть під протекторатом Москви, втік до внутрішньої Монголії, що занята японцями, майор совєтської артилерії, Флонт. Він переїхав границю автом.

До Шангаю втік керівник заграничного відділу НКВД на Далекому Сході, Р. Лідтке. Туди він дістався совєтським кораблем.

До Гайляру втік з Монголії начальник манчуцько-монгольського відділу московської воєнної місії в Монголії, Вань-Фень-Ву.

У Владивостоці заарештовано начальника кріпосної артилерії, Левандовського, працівника штабу ОКДВА Васенкова та ще кількох політичних керівників штабу.

Бувший воєнний аташе в Парижі (царської армії), ґраф Ігнатєв, що командував у большевії піхотною бриґадою у Вятці, назначений начальником мобілізаційного відділу генерального штабу в Москві. Тим вияснюється, що Москва має до нього довіря та що його балачки в Парижі з головою партії младоросів, Казем-Беком, не були звичайною приватною стрічею та що Ігнатєв не був агентом Казем-Бека, як той твердив, а навпаки. Цікаві ті москалі з їх зрадництвом усюди, де лише вони живуть.

На засіданні Верховної Ради в Москві було 9 порожних місць, що їх давніше займали: Чубар, Косьор, морський міністер Смирнов, міністер внутрішньої торговлі М. Смирнов, міністер хліборобства Ейхе, міністер машино-будівництва Брискин, міністер здоровля Болдирев, міністер харчового промислу Голенський і міністер заготовок Попов. Що з ними сталось, досі невідомо. Мабуть не обійшлось без кулі.

МАРШ ПЕРШОЇ ДИВІЗІЇ ОУН ІМ. Е. КОНОВАЛЬЦЯ

Ми не раби, ми лицарі,
Сини вільної Неньі,
Бадьорі все,
Готові все
Життя віддать для Неї!
В тризубі меч — це наш символ,
В руці вождя булава!
Нам Україна над усе,
Імперія-Держава!
Сурма зове! Ми як один!
Ми крицеві кольони...
Позір! Ряди!
Дрожіть, вороги!
За нами міліони.
В тризубі меч і т. д.
В густих рядах міцні, грізні...
Петлюра й Коновалець
Провадять нас,
Дають приказ:
„Гей, лицарі, до слави!"
В тризубі меч і т. д.
Вгору прапор! Під небо ген
Могутнє наше „слава!"
Вкраїна йде...
Земля гуде...
Падуть ворожі лави...
В тризубі меч і т. д.
Скорилась Києву Москва,
Варшава ниць упала,
Повзе до ніг
Під наш поріг
І Букарешт і Прага!
В тризубі меч і т. д.
Пануй же, Києве святий,
Над землями без краю!
Твої сини,
Твої вірли
На твій приказ чекають!
В тризубі меч і т. д.

В травні 1938 р.

М. К—а.

КІНЕЦЬ „СИНІМ НЕДІЛЯМ" У ТОРОНТІ.

Контрольна рада в Торонті заявилась проти традиційної протестантської „синьої неділі". Рішено відчинити в неділю, 7 серпня, всі міські парки й забавові площі для мешканців міста.

Купелеві ставки й тенісові майдани будуть отворені в літні неділі, а ґаківкові площі й совганкові ставки у зимові неділі від 1 години пополудні до пізньої ночі. Мейор Дей зазначив, що зорґанізовані або комерційні спорти не будуть дозволені в неділі.

О. Луговий. Автор застерігає за собою всі права.

ЗА УКРАЇНУ

(ВІРА БАБЕНКО)

Повість із часів революції і повстанської війни у Великій Україні. (В двох частинах).

Частина друга

65)

— Моя ти зоре провідна... Ти згинула в пекольних муках. Ми не йшли, а летіли, щоб визволити вас. Ти згинула за народ, за його волю. Україна не забуде тебе і твого діла... Я помщусь на катах за твої муки!... У-у-у! — вирвалися десь з глибини грудей спазматичні, нелюдські звуки жалю за тим, що вже не могло вернутися... Повстанці переступали з ноги на ногу, втирали й собі сльози... Плакав і Луганський. Та підійшов і положив тихо руку на плече отамана.

— Заспокійся, брате... Жалями їх не оживемо... Будемо мститись!...

Чулість повстанців трохи не використав Бреґман. Вихопився з рук і одним скоком опинився коло дверей. Там його знов схопили і звалили з ніг. Повстала метушня звернула увагу отамана. Він обернувся. Бреґман затрясся, пізнавши колишнього Василя Омеляненка. Пізнав його й отаман. Наче тигр, зубами вхопив Бреґмана за горло.

— То це ти, Юдо з Тернівки? — видушував гнівно. — Так платиш за наш хліб, за галапасний зріст в Україні...

Зо страху Бреґманові викочувались очі з ям. Ледве вибелькотав:

— Я виконував накази...

— Брешеш! Ти сам давав накази.

— Так, він сам і мучив обох ваших — стогнучи пояснив Верьовкін.

— А це важний птах! — показав на Жидківського Луганський. — Жид щойно говорив, що це большевицький аґент зо штабу головного отамана.

— Так!... Зараз їм усім віддамо по заслугах... — Винесіть, товариші, тіла цих мучеників. Вони разом жили роками, разом взялися до великого діла, за нього разом прийняли муки й смерть, тож разом і поховаємо їх по козацькому звичаю. Візьміть і ці приладдя їх тортур; закопаємо разом з ними — наказав голосно отаман. Хвилевий вияв великого горя наче соромив його, але й додав сили. Тепер знов це був отаман Чорний, твердий і рішучий.

Розправа була коротка. За годину повстанці залишили у пивницях купи червоних трупів. По місті виловлював уцілілих червоних сотник Томиленко зо своєю частиною. Коли виходили, в місті палали установи. Повстанці оглядались і думали:

— Чи діждемо колись, щоб так запалала Москва?...

На роздорожі викопали велику могилу й опустили туди тіла замучених. Опустили туди і плиту зо слідами спаленого людського мяса і захляпаний кровю, подіравлений кулями стовп. Ці приладдя стануть замученим свідоцтвом перед Божим судом і судом історії, а могила зберігає міць душ замучених і славу їх діла для прийдешніх поколінь.

Молилися й прощалися навіки з могилою. Ждали наказу отамана. І він прощався навіки зо своєю судженою і прохав Найвищої Сили дати йому мужність устояти в нерівній боротьбі до кінця життя і не самому, а з сотками ворогів свого народу перенестися в небуття. Скінчив і в нічній тиші пролунав його голос:

— А тепер, брати, на пімсту... На Січослав!

Пішли на Січослав. Доказали чудес відваги і зложили буйні голови, не встоявши проти ворожої повени...

По селах Катеринославщини ще довго мами розповідатимуть дітям про отамана Чорного, його замучену суджену та про старого доктора-серба, що віддав за Україну своє життя. Пройдуть роки, творитимуться леґенди про повстанські бої, про смерть Чорного і про дух дівчини, що літає понад степами, сумує й вижидає волі України...

(Кінець).

Закінчено у вересні 1937 р. в Торонті, Канада.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МОЇ ВРАЖІННЯ З КАНАДИ.

(Докінчення).

З тих усіх імпрез у мене осталося гарне враження. Передівсім я переконана, що українське громадянство Канади, а головно українські націоналісти, це дуже вироблені під кожним оглядом люди. Їхня кількатисячна присутність на всіх великих імпрезах, що їх уладжувано з нагоди Конференції, свідчить, що вони справді глибоко переняті нашою визвольною й націоналістичною ідеєю.

В останнім дні нарад Конференції, в понеділок, 25. липня, сотки делегатів і делегаток взяли участь у нарадах та ухвалах. До полудня окремі підорганізації або секції УНО відбували свої наради окремо.

Я була присутня на жіночих нарадах. Делегатки ОУК, що були досить численно заступлені, виявили неабияку цікавість та заінтересування своїми справами. Над ріжними плянами та в дискусії вони поважно забирали голос, розумно й розсудно їх розвязували та взагалі давали добре враження вироблених діячок організації.

Я замітила, що канадійські українські націоналісти є надзвичайно начитані та ознайомлені з життям усеї української нації. Вони читають майже всю пресу, яку можуть дістати. Вони є добре поінформовані про українське життя в Америці, бож читають наші часописи: „Свободу", „Націоналіста" й інші. Читають вони всі краєві часописи, а головно жіночі журнали.

Над поліпшенням своєї праці всі делегатки брали оживлену участь. Тут хочу зазначити, що хоч у дискусії й були гарячі місця, то всі жінки делегатки поводилися й дискутували з надзвичайним тактом та повагою. Думаю, що як специфічні місцеві умовини так і любов до спільної ідеї диктують їм таке тактовне й зразкове поведення підчас публичних дискусій.

Широко обговорювано пляни праці на будучий рік. Присутні застановлялися над націоналістичним вихованням молоді. Одним із засобів до осягнення тої цілі видвигнено конечність рідної школи, яка, як відомо, існує в Канаді. Жіноцтво рішило піддержувати її за всяку ціну. Обговорювано теж потребу навчання першої помочі раненим, цебто курси Українського Червоного Хреста. При жіночих відділах ОУК повинні існувати курси українського мистецтва.

Обширно обговорювано справу поширення жіночої сторінки в „Новому Шляху", бо через пресу можна ширити націоналістичну ідею та втягати жіноцтво в ряди націоналістичної організації. Над усіми тими справами велася довга дискусія, після чого запали відповідні ухвали та резолюції. Потім вибрано новий уряд, прочитаний виборчою комісією і принятий усіми делегатками.

Пополудні всі чотири організації, цебто УНО, УСГ, ОУК та МУН, прочитали свої пляни-ухвали, які були приняті з деякими змінами.

Вечором було ще кілька цікавих рефератів, а також конкурс красномовства рожденої в Канаді молоді. Пять молодих дівчат, яких імен, на жаль, не знаю, говорили десять-хвилинні промови на ріжні теми з обсягу націоналістичного руху.

Всі змагунки так гарно говорили, що не тільки вся публика була дійсно очарована, але комісія-жюри не могла дати собі ради, бо не знала, кому призначити першу нагороду, бо всі вони знаменито говорили.

Я спеціяльно не могла з дива вийти, як ці молоді бесідниці у своїх промовах прегарно змалювали нашу історію, наші визвольні змагання, нашу літературу та особливо трагічну смерть бл. п. полк. Евгена Коновальця.

Вони дали заохоту та дороговказ іншій молоді, як треба виховуватися на нових, ідейних учнів, визнавців націоналістичного ідеольога д-ра Дмитра Донцова. Слухаючи цих рефератів, я не могла вірити, що це молодь українських емігрантів на канадійських землі, але що це українська молодь у Львові, що все бачить і переживає, що це наші студентки з України.

Я насильно здержувала сльози радости, а також кількасотна публика від радости не могла здержати оплесків і захоплення. А було воно щире й довге.

Підчас цілої Конвенції всі делегати, а переважно молодь, що брала участь, говорили чистою українською мовою.

Після звичайних формальностей зїзд закінчено. Цілі чотири дні нарад панувала поважна атмосфера. Дух полк. Коновальця неначе ясне, невидне світло, уносився над усіми присутніми. Хотілося, щоб він був присутній, щоб міг бачити, яких гарячих і незломних визнавців тут за океаном має ця велика ідея, за яку він зложив своє життя на полі слави як воїн і лицар.

І дух цей вічно витатиме над усіми нами, деб ми не були. Бо його ідея, це ідея безсмертної України!

Вертаючись назад у наш Ню Йорк, я не могла змістити оцих рябих, багатих і сильних вражінь. Будучи кілька днів серед українських націоналістів Канади, набирається ще більше охоти до праці в користь визвольної ідеї українського народу.

Хто тільки має нагоду, хай їде на зїзд українських націоналістів, щоби переконатися й довідатися про їх солідну й корисну працю.

Опускаючи чудові сади й городи Канади, я пригадала собі, що ці наші земляки, котрі заселюють цю країну, зуміли використати її в свою користь та рівночасно защіпити у цей грунт та молоде покоління світлі традиції нашого народу, його велике й славне минуле, його мову, культуру, та, що більше, вони серед молодого покоління сіють насіння України завтрішнього дня, України великої й вільної!

Стефанія Галичин.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПАМЯТНИК НА МОГИЛУ БЛ. П. ТЕОДОРА СОКОЛОВСЬКОГО.

Кілька разів згадувано в нашій пресі про бл. п. Теодора Соколовського, якого похорон відбувся в червні цього року. Покійний був студентом Ст. Богословія в Гартфордській семинарії. В часі своїх студій давався пізнати ширшому кругові громадянства як щирий працівник на національній ниві. Спеціяльно багато причинився своїми рефератами серед американців до ближчого пізнання нашого народу.

Свіжий гріб покійного на кладовищі в Ню Брітені, Конн., вкрився вже зеленою травою та денеде цвітками. Одначе прохожий, який хотів би знайти цей гріб, зазнав би багато труду, а може зовсім й не знайшов би його. Бо на гробі нема памятника, який показав би нам на місце, де спочиває бл. п. Т. Соколовський. А памятник такий повинен там стояти. Це буде коштувати кількасот долярів, які можуть бути зібрані лише дорогою загальних жертв. Тому тих усіх, які знали покійного, просимо присилати жертви на адресу:

Rt. Rev. Bishop Bohdan,
675 East 183rd Street,
New York, N. Y.

Гроші пересилати з допискою „На памятник". Імена жертводавців будуть проголошувані в „Свободі".

Бл. п. Теодор Соколовський вповні заслужив собі своїм примірним життям на те, щоб на його гробі станув памятник, здвигнений тими, яких він любив.

Іван Білінський,
богосл. У. П. Ц. в Америці.

Умова.

— Живемо з жінкою вже пятнадцять літ. Завдяки умові, яку ми на початку заключили, не було за той час між нами ніяких непорозумінь.

— Якаж це була умова?

— В усіх важніших справах мав рішати я, в менше важних жінка. Та за пятнадцять літ нашого співжиття не було ні одної важнішої справи...

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА МАНІФЕСТАЦІЯ

Manifestation For Ukraine's Independence

in NEW YORK

SUNDAY, SEPTEMBER 4, 1938

at HIPPODROME,
43rd Street & 6th Avenue

ПОЧАТОК 7:45 ВЕЧЕРОМ

Хор св. Юрія з Ню Йорку, під управою п. Т. Онуфрика

ДО НЮ ЙОРКУ ПРИБУВ З ЕВРОПИ ПАН ҐЕНЕРАЛ

ВІКТОР КУРМАНОВИЧ

ІМЕНА ПРОЧИХ ДЕЛЕҐАТІВ З ЕВРОПИ БУДУТЬ ПРОГОЛОШЕНІ ЗАВТРА

УКРАЇНЦІ! ВІСТІ З ЕВРОПИ БЮТЬ НА ТРІВОГУ!! ВЖЕ ЗАВОЗЯТЬ НА ПОЗИЦІЇ ГАРМАТНІ ДУЛА, А МІЛІОНОВІ АРМІЇ ОЖИДАЮТЬ СИГНАЛУ!!

ТЕПЕР ПОРА НА УКРАЇНЦІВ!! СТАВАЙМО ДО МОБІЛІЗАЦІЇ!!
НІ ОДНОГО З НАС НЕ СМІЄ БРАКНУТИ НА НАЦІОНАЛЬНІЙ МАНІФЕСТАЦІЇ В НЮ ЙОРКУ!!

СМЕРТЬ ВОРОГАМ! -- СЛАВА УКРАЇНІ!

КОМІТЕТ НАЦІОНАЛЬНОЇ МАНІФЕСТАЦІЇ.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ.

Останні фільмові знимки до української фільми „Маруся".

У вівторок, 30. серпня, відбувалися тут в „українському селі", що його збудувала фільмова фірма „Укрфільм" на фармі гр. І. Штогрина, останні знимки до фільмової штуки „Маруся".

Були це переважно додаткові сцени, котрі режисери признали за відповідне додати до вже попередньо знятих сцен. Додано, наприклад, як типічну сцену українського селянського побуту працю на сіножаті; є там, як можна ждати, звичайні косарські й грабацькі пісні, тут в укладі проф. Олександра Кошиця.

Додано сцену відвідин Марусі у таборі циганів у пошукуванні прилюб-зілля, котрим вона хоче зеднати собі любов свого улюбленого.

Додано сцену відпочинку чумацького табору, до котрої вже попередньо хор наспівав відповідні чумацькі пісні, у кладу проф. Кошиця.

Знято теж додатково любовну сцену між Марусею й Грицем під яблунею — на тлі типічної сцени руху молоді на вулиці українського села.

З природи річей треба було відложити на самий кінець сцену пожару селянської хати, що її в фільмі підпалює сільський інтриґант. Як відомо, дія відноситься до українського села, й то ще до часів зперед кількадесятьох літ, і тому й гашення вогню мусіло тоді відбуватися зовсім не так, як це відбувається нині в Америці, а так, як воно відбувалося тоді в Україні, а певно й в Америці.

Коли сцени здіймано під звук уже давніше знятої музики або співу, то актори й акторки вдавали спів чи музику в такт репродукованої музики, а проф. Кошиць дивився за тим, щоб сцени виходили в такт репродукованої музики (синхронізувалися).

Зайво додавати, що здіймання останніх сцен фільмової штуки відбувається серед трохи виняткової атмосфери. Всі відчувають, що це остання частина їх ролі в даній штуці, та що вона тепер виходить з їх рук, а переходить у руки тих, що зняті сцени будуть різати, склеювати, зливати в одну цілість, а потім поширяти. Незадовго роля кожного попаде під публичну критику. Підчас знимання такої суми сцен і сценок неодному прийшлося почути гаряче слово, що могло видатися неслушним. Тепер це все виглядає маловажним перед величчю самої справи. Усім було жаль розставатися з собою, всім бажалося стрінутись іще раз при творенні нової штуки. Всім цікаво, як прийме штуку публика, як на неї подивляться видці. Ті, що її творили, видно мали почуття, що вони докпали всіх своїх сил, щоб видати якнайкращу штуку, і вони сподіваються, що й публика, передовсім українська, прийме їх твір з отвертим серцем.

ПАЛМЕРТОН, ПА.

Надзвичайні збори 369. відділу У. Н. Союзу відбулися в пятницю, 19. ц. м. На тих зборах явилось багато членів. Обговорювано справу приступлення Згоди Братств до У. Н. Союзу. По докладнім представленні справи злуки предс. І. Березяк дав справу під голосування. Всі одноголосно одобрили плян злуки.

Дальші наради велися в справі свята 25-ліття від заложення нашого відділу у Палмертоні. Всі члени одобрили святкування ювилею дня 25. вересня ц. р. При тій нагоді піднесено справу організування молоді до У. Н. Союзу. Піднесено теж справу Світової Вистави в Ню Йорку в 1939 році.

М. Куба, секр.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ.

(83)

Серед того заколоту ніхто не запримітив білого велитня, що довгими кроками, мов вітер, гнався до цеї трагічної сцени. Розтрутивши кількох дикунів, він прибіг до жертівника, на якім лежав Дик. Розюшений Ґолм саме підніс руку з ножем, а потім замахнувся нею вниз, щоби пробити серце Дика. Та він не вспів цього зробити.

Тарзан схопив його одною сталевою рукою, а другою вдарив з цілої сили в обличчя. Удар був такий сильний, що від нього впав Ґолм і за собою потягнув і Тарзана. Але Тарзан скоро зірвався. Дик піднявся також і побачив свого спасителя. Він з радости закричав: „Тарзан, Тарзан!" Те слово викликало якесь дивне враження серед дикунів. Вони всі наче завмерли.

Бо вони добре знали Тарзана з попередніх разів, коли він відвідував їх в Опарі. Він уже тоді дав їм відчути свою силу і вони тепер тряслись перед ним, немов перед своїм вогненним божком. Дальша боротьба була злишня, бо вони більше не ставили опору. Тарзан їм грімко сказав: „А тепер забирайтеся звідсіля, бо я вас покараю так, як ще ніколи передтим".

Дикуни посхиляли голови і почали виконувати його волю. Дик, Док і Івонна з подивом гляділи на цей великий авторитет Тарзана. Та передівсім вони раділи, що життя їх урятоване і що вони знов під безпечними крилами могутнього Тарзана. Та Тарзан тепер думав, як побороти чергову небезпеку. Він знав, що його шукають відділи капітана Д'Альберта.